Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar

Publication details, including instructions for
authors and subscription information:

<http://www.tandfonline.com/loi/sgff19>

Un été audessus du cercle polaire (50 sidor. Extrait de l'Annuaire du Club Alpin Francais, 8:e vol. 1881.) 2) Glaciers de La Laponie

Rabot Charles

Published online: 06 Jan 2010.

To cite this article: Rabot Charles (1883) Un été audessus du cercle polaire (50 sidor. Extrait de l'Annuaire du Club Alpin Francais, 8:e vol. 1881.) 2) Glaciers de La Laponie , Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar, 6:10, 441-443, DOI: [10.1080/11035898309444088](https://doi.org/10.1080/11035898309444088)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/11035898309444088>

PLEASE SCROLL DOWN FOR ARTICLE

Taylor & Francis makes every effort to ensure the accuracy of all the information (the "Content") contained in the publications on our platform. However, Taylor & Francis, our agents, and our licensors make no representations or warranties whatsoever as to the accuracy, completeness, or suitability for any purpose of the Content. Any opinions and views expressed in this publication are the opinions and views of the authors, and are not the views of or endorsed by Taylor & Francis. The accuracy of the Content should not be relied upon and should be independently verified with primary sources of information. Taylor and Francis shall not be liable for any losses, actions, claims, proceedings, demands, costs, expenses, damages, and other liabilities

whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with, in relation to or arising out of the use of the Content.

This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is expressly forbidden. Terms & Conditions of access and use can be found at <http://www.tandfonline.com/page/terms-and-conditions>

vara mellan 36° och 48° och i regeln större i samma mån som mineralet var rikare på FeO; »för hvarje tillväxt af en grad af nämnde vinkel stiger jernoxidhalten med omkr. 2 %.» Betydligt skilda från de öfriga är den rena kalkpyroxenen, wollastoniten och den natronhaltiga ägirinen; hos den förre fann förf. nemligen ofvan angifna vinkel vara 78°, hos den senare 87°.

Hos amfibolerna ligger den minsta elasticitetsaxeln i den *spetsiga* vinkeln mellan *a* och *c*. Dess vinkel med *c* varierar mellan 16° och 28° samt stiger med lerjordshalten. Abnormt förhåller sig den natronhaltiga arfvedsoniten, hos hvilken vinkeln blott är 9°.

I N:o 27, »Om mikroklin (s. k. ersbyit) och andesin från Pargas, samt andesin från Tammela» visar förf., att den s. k. ersbyiten ej är annat än mikroklin, samt meddelar kristallografiska och kemiska undersökningar öfver andesit från de tvenne angifna förekomsterna.

I N:o 28, »Triphylin och triplit från Sukkula i Tammela» beskriver förf. dessa båda mineral sådana de blifvit funna på en pegmatitgång i Sukkula by.

I N:o 29, »Smaragd från Paavo (Orijärvi) i Kisko», omtalas en nyssupptäckt fyndort för smaragd. Kristallerna äro till en del betydligt stora — den största 9½ tum i tvärlinie — samt mestadels omgifna af ett skal af strålig albit. Smaragden förekommer uti en mycket kvartsrik pegmatit.

I N:o 30, »Mikroskopisk undersökning af några på universitetets mineralkabinett befintliga meteoriter», uppträder förf. först, på grund af undersökningar, som han företagit å chondriterna från Hessle, Pultusk, Chantonay och Nellore, mot O. HAHN's åsigt, att dylika meteoriter skulle utgöra en sammanhopning af mikroskopiska fossilier. Därefter beskrifves den högst egendomliga och något tvifvelaktiga meteoriten från Igast i Livland, samt en meteorit från Luotolaks, denna senare bestående af anortit, augit och olivin, samt metalliska beståndsdelar. Slutligen meddelas en förteckning öfver de 19 meteoriter, hvilka finnas på universitetets i Helsingfors mineralkabinett, hvarefter förf. helt kort omnämner ett derstädes befintligt prof af Ovivakjernet, hvilket han, i likhet med andra, som underkastat det och dess åtföljande bergart mikroskopisk undersökning, anser vara af telluriskt ursprung.

A. E. T.

RABOT, Charles. 1) *Un été audessus du cercle polaire* (50 sidor. Extrait de l'Annuaire du Club Alpin Francais, 8:e vol. 1881.) 2) *Glaciers de La Laponie* (6 spalter, *La Nature* N:o 478, 29 juillet 1882.)

I dessa uppsatser, som framträda utan egentligen vetenskapliga anspråk, nedlägger förf. resultaten af de i geografiskt syfte gjorda

resor i Skandinavien's nordliga trakter, som han på uppdrag af Frankrikes undervisningsminister utfört sommarne 1880 och 1881. Den förra uppsatsen innehåller en allmän, mera i turiststil hållen skildring af resan; denna utmärker sig synnerligt fördelaktigt från vanliga turistböcker genom sin i allmänhet från öfverdrifter fria framställning af natur- och folkförhållanden. Ehuru knappt någon enda rent geologisk uppgift lemnas, torde dock ett kort referat här vara på sin plats, enär förf. ger, isynnerhet uti den senare uppsatsen, åtskilliga, om än mycket ofullständiga, upplysningar om våra af oss tyvärr så föga uppmärksammade *jöklar*. Skildringen af våra fjälltrakters *allmänna skaplynne* synes ref. ock vara både pålitlig och särskildt läsvärd derför, att den är gjord af en person, som har erfarenhet från verkliga alpländer. Här i Sverige är föreställningen om de norra fjälltrakternas utseende ofta alldeles falsk, då detta i regeln torde för mycket bedömas efter de sydligare trakternas alltför obetydliga måttstock.

De ställen som närmare beskrifvas äro: Sveriges dittills kända högsta fjäll *Sarjektjåkko* i Lule lappmark; *Rösvandet*, Norges näst största insjö, i Helgeland; den derinvid belägna *Kjerringtinden*; en af *Svartisens* jökler, samt det vid Kvænangensfjord i Tromsö amt belägna *Jökulfjeld*.

Ett närmare studium af det förstnämnda var den förnämsta punkten i hans program. Svårigheterna i följd af folkbrist o. d. skildras lifligt. — Den högsta toppens höjd uppges vara 2135 m.; den anses af förf. vara, näst Petermanns Spitze och några andra Grönländska toppar, den högsta punkten inom arktiska regionen¹⁾. Sarjek bestogs och afvägdes första gången den 8:e juli 1879 af kartografen G. W. BUCHT. RABOT verkstälde sin bestigning deraf från den lilla sjön Letstijaur å dess södra sida. Mellanlandet mellan fjället och sjön höjer sig terrassformigt och är närmare det förra betäckt af mäktiga moräner. Tre väldiga jökler nedskjuta till detta område och drifva framför sig ändlösa sammanhopningar af block af alla dimensioner. »*Från och med bestigandet af den första jökeln efterträdde moräner och grusmassor hvarandra utan afbrott.*» Förf. betonar, att det utomordentligt storartade fjällparti, som visar sig härifrån mot västra sidan, är ett *äkta alpland*. »På alla kanter höja sig pikar och glänsa jökler, som än utbreda sig som oimätliga täcken, än hopträngas mellan skarpa bergkammar, bildande de mest bisarra former.» Enda skilnaden från den vanligaste alp-typen ligger deri, att pikarne och domerna ej resa sig direkt från dalarne, utan från platåer. Efter förf:s föga motiverade indelning af jökler uti »*glaciers alpins*», »*glaciers alpins-norrégiens*» och »*glaciers norvégien*s» skulle Sarjeks, liksom Sulitelmas och Svartisens, tillhöra den *andra klassens*, som skulle likna alpernas genom de långa »*isfloder*» de bilda, men skilja sig från desses vanliga typ

¹⁾ Man torde dock snart få officiel upplysning om, att ännu *högre toppar* finnas inom Norrbottens lappmark!

dels genom deras *ringa sluttning*, och dels derigenom att de icke trångt omslutas af klippkammar.

Förf:s öfriga iakttagelser kunna refereras mycket kort. *Rösvandet*, som han finner vara en »*lac de plateaux*», befanns vid en grof djuplodning hafva djup på ända till 240 meter. *Kjerringtinderna* skulle enl. hans bar.-afvägning nå 1465 m:s höjd, »således vida mer än man hittills trott.» Att *Oksetindernes* höjd också häraf skulle korrigeras, synes bero på obekantskap med senare norska afvägningar. Af *Svartisen* har förf. blott besökt den i Svartisvandet mynnande jökeln. Moränerna voro hör rent af rudimentära. Isens yta befanns under en vandring på 2—3 km. vara *fullkomligt ren* från grus och sten. Från *Jökulfjeldet*, som bekant den enda trakt i Skandinavien der jöklarne nå hafsytan, lemnas ett par karaktéristiska afbildningar. Från dess topp visa sig Lyngens och Kvænangens veritabla *alp-land* i sin mest storartade prakt. Åtskilliga af härvarande jöklar räknar förf. till sin ofvan anförda *klass I*, ehuru de ej äro så stora som de större i alperna. Denna klass skulle karakteriseras genom närvaron af moräner och en »*cirque de crêtès*» vid deras öfre ända.

En och annan oriktig uppgift finnes väl, trots förf:s synbara måhnet om att urdvika sådana — t. ex. att Hornavan skulle vara 820 kvkm. (I), att Sulitelmas högsta pik skulle ligga inom svenska sidan — men de äro, åtminstone på det geografiskt-geologiska området, få och af ringa betydelse. Mera att beklaga är, att förf. ej meddelat några som helst petrografiska upplysningar.

S—s.

VOGT, J. H. L. »*Norges nyttige mineraler og bergarter.*» Kristiania 1882 (Alb. Cammermeyer) 120 s. 8:o.

Forfatteren har her gjort et såre nyttigt arbeide og afhjulpet et virkeligt savn, idet han i foreliggende lille bog har leveret en for det store praktiske behov afpasset kort fremstilling af de norske ertsforekomsters eiendommeligheder. Forf., der ikke har havt nogen ganske let opgave, synes i det hele at have løst denne på et tilfredsstillende sæt. Han har for det første med rette lagt an på, såvidt muligt, at tage hensyn til ertsforekomsternes geologiske forhold, for det andet af praktiske hensyn forsøgt at levere så mange statistiske oplysninger, som muligt indenfor en så snever ramme. Uagtet fremstillingen er lagt an på at være populær, det vil sige let forståelig for enhver dannet læser, er det lykkedes forf. at samle en stor del oplysninger om norske grubers forhold, som vistnok også for en engere læsekreds vil frambyde adskillig interesse.

Væsentlig på grundlag af den forhåndenværende litteratur, men i ikke ringe udstrækning også af egne supplerende studier